

Erstatningsnemnda for voldsofre - ENV-2004-2174

Instans	Erstatningsnemnda for voldsofre - vedtak
Dato	2006-01-16
Publisert	ENV-2004-2174
Sammendrag	Søknad om erstatning på bakgrunn av tvangsekteskap, frihetsberøvelse og fysisk mishandling. Nemnda fant av eget tiltak at søker burde tilkjennes kr 150.000 i oppreisning for tvangsekteskapet og de andre forholdene hun hadde blitt utsatt for. Det ble vist til saken hadde fått alvorlige konsekvenser for søker og at hun hadde blitt tvunget til å ha samleie med ektemaken to ganger. Nemnda fant ikke grunnlag for å tilkjenne søker erstatning for fremtidig økonomisk tap. Det ble vist til at det fremstod som uklart om søker ville bli påført et slikt tap.
Saksgang	ENV 2004/2174
Forfatter	Marianne Jakobsen, Harald Jølle, Carl Gunnar Sandvold.

NN, født xx.xx.84, har 22.11.02 ved advokat X søkt staten om erstatning for skade hun skal ha blitt påført i X fra oktober 2000, ved at hun ble utsatt for frihetsberøvelse, fysisk mishandling og tvangsekteskap. Oppgitte skadevoldere var to nærstående personer. Som følge av dette skal søker ha fått psykiske problemer.

Det er søkt om erstatning for økonomiske tap med kr 500.000.

Etter det opplyste har ikke søkeren mottatt erstatning, trygd eller lignende som følge av skaden.

Truslene og frihetsberøvelsen søker ble utsatt for ble hhv. 17.12.01 og 08.01.02 anmeldt til X politidistrikt. Forholdet ble 30.10.03 henlagt på grunnlag av bevisets stilling. Den fysiske mishandlingen er ikke anmeldt.

Fylkesmannen i X avsto 07.06.04 søknaden da det ikke var tilstrekkelig sannsynliggjort at søker var blitt utsatt for en straffbar handling, jf. voldsoffererstatningsloven § 1.

Advokat X har 11.10.04 på vegne av søkeren påklaget vedtaket. Det anføres blant annet at det foreligger dom i saken som konkluderer med at søker har vært utsatt for en straffbar handling. Oppgitte skadevoldere er videre ilagt besøksforbud ovenfor søker og hun har fått hemmelig adresse.

Fylkesmannen har ikke funnet grunn til å endre sitt vedtak, og har 28.10.04 sendt saken til Erstatningsnemnda for voldsofre for avgjørelse.

Nemndas sekretariat har i forbindelse med forberedelsen av saken innhentet ytterligere opplysninger om søkers inntektsforhold.

Erstatningsnemnda bemerker:

I voldsoffererstatningsloven § 3 tredje ledd stilles det krav om at det straffbare forholdet må politianmeldes uten unødig opphold. Anmeldelsen må ikke senere trekkes tilbake. I særlige tilfeller kan det ytes erstatning selv om vilkåret om anmeldelse uten unødig opphold ikke er oppfylt. Unntaksbestemmelsen kan for eksempel komme til anvendelse der søker har hatt et særlig avhengighetsforhold til de oppgitte skadevolderne.

En rask anmeldelse er av stor betydning for at det best mulig skal bli klarlagt hva som faktisk har hendt. Svært ofte er hurtig anmeldelse en nødvendig forutsetning for at politiet skal kunne få oppklart hvem som er den skyldige og dermed ansvarlig for skaden.

I dette tilfellet skal forholdene ha blitt anmeldt noe over et år etter at det fant sted. Forholdet er ikke anmeldt uten unødig opphold.

Nemnda finner imidlertid at det her foreligger særlige grunner som gjør det berettiget å fravike hovedreglen, jf. § 3 tredje ledd siste setning. Det vises til at søker stod i et avhengighetsforhold til oppgitte skadevolderne.

Den fysiske mishandlingen og det at de oppgitte skadevolderne tvang søker til å inngå ekteskap er ikke eksplisitt blitt anmeldt, men det nevnes i anmeldelsen. Nemnda finner imidlertid å kunne se bort fra dette da forholdet saken gjelder, trusler blant annet for å få søker til å inngå ekteskapet, i all hovedsak er anmeldt. Det legges også vekt på at forholdet er blitt behandlet i en sivil sak.

Tvangsekteskapet søker ble tvunget til å inngå skal ha skjedd i X. Voldsoffererstatningsloven § 2 fastslår at voldsoffererstatning som hovedregel kun ytes for skader som er påført i Norge. Hensynet bak regelen er at skadelidte i utgangspunktet skal benytte seg av erstatningsordningen i det landet hvor skaden oppstod. Erstatning kan likevel tilkjennes dersom særlige grunner tilsier det og søkeren på tiden skaden skjedde har bopel i riket, jf. § 2 annet ledd.

Nemnda finner at det foreligger særlig grunner i denne saken. Det vises til at X ikke har ratifisert Europarådets konvensjon om erstatning til voldsofre og at det må legges til grunn at søker hadde bopel i riket.

For å kunne tilkjennes voldsoffererstatning fra staten, kreves det at søker har fått en personskade som følge av en straffbar handling som bærer preg av vold eller tvang, jf. voldsoffererstatningsloven § 1. Det kreves etter § 3 fjerde ledd klar sannsynlighetsovervekt for at det har skjedd en slik straffbar handling. Lovens beviskrav er strengere enn det som kreves etter alminnelig erstatningsrett, men ikke så strengt som for domfellelse i en straffesak.

Erstatning kan tilkjennes selv om straffesaken er henlagt. Nemnda foretar en selvstendig vurdering av bevisene i saken. Henleggelsen er imidlertid et moment ved bevisvurderingen.

Det foreligger dom av 04.02.02 i saken fra X tingrett på at ekteskapet søker ble tvunget til å inngå, er ugyldig. Nemnda bemerker at selv om retten har lagt til grunn at de oppgitte skadevolderne har opptrådt rettstridig ovenfor søker i forhold til inngåelsen av ekteskapet, konkluderer ikke retten med at forholdet er straffbart. Retten har i denne saken kun vurdert forholdet opp mot ekteskapsloven § 16 tredje ledd. Nemnda finner imidlertid at slik saken er blitt fremstilt av retten og slik den er blitt fremstilt av søker i anmeldelsen av 17.02.01 og 08.01.02 foreligger det klar sannsynlighetsovervekt for at hun er blitt utsatt for et tvangsekteskap slik det er beskrevet i straffeloven § 222 (tvangsekteskap). Det vises til at søkers forklaringer for retten og for politiet fremstår som troverdige.

Nemnda finner også at en slik handling omfattes av voldsoffererstatningsloven § 1. Det vises til at intensiteten av de trusler og den tvang søker ble utsatt for er tilstrekkelig for, å kunne omfattes av lovens tvangsbegrep. Nemnda finner det også sannsynliggjort at søker er blitt utsatt for de trusler hun oppgir i anmeldelsen, trusler om at hun skal bli oppsøkt og at hennes fremtid ikke skal bli bra. Det legges til grunn at disse truslene innebar at søker fryktet for sitt liv og helse. Nemnda finner det også sannsynliggjort at søker er blitt utsatt for frihetsberøvelse i forbindelse med at oppgitte skadevoldere forsøkte å bortføre henne, slik dette er beskrevet i anmeldelsen av 08.01.02.

Det er ikke satt frem krav om oppreisning. Nemnda finner likevel av eget tiltak grunnlag for å vurdere dette.

Etter voldsoffererstatningsloven § 6 kan det tilkjennes en slik engangssum som finnes rimelig til erstatning (oppreisning) for den voldte tort og smerte og for annen krenking eller skade av ikke-økonomisk art. Ved fastsettelsen av oppreisningen legges det videre vekt på hvor alvorlig handlingen er isolert sett, sammenholdt med de konsekvenser handlingen har fått for søkeren.

Nemnda har tidligere ikke behandlet saker som gjelder tvangsekteskap. Tidligere praksis gir derfor ikke veiledning. Saken inneholder også andre elementer som frihetsberøvelse, trusler og fysisk mishandling. Disse vil også virke inn på nivået på utmålingen.

Saken har klart nok påført søker alvorlige konsekvenser. Hun har måttet flytte, bytte navn, å ha hemmelig adresse. Hun har også levd i frykt for at oppgitte skadevoldere skal finne henne. Det fremgår også av X tingretts dom av 04.02.02 at ekteskapet ble fullbyrdet ved at hun hadde seksuell omgang en eller to ganger med ektefellen mot hennes vilje. Nemnda finner å kunne legge dette til grunn, selv om ikke dette er anført i søknaden. Ut fra omstendighetene i saken finner nemnda at oppreisningserstatningen passende kan settes til kr 150.000.

Det er videre søkt om erstatning for økonomisk tap med kr 500.000. Tapet referer seg til fremtidig inntektstap med 2 ½ år på grunn av forsinkelsen saken har medført for søkers utdanning som førskolelærer.

Det fremgår av søknaden at søkeren var i ferd med å ta helse- og sosialfag for å kunne utdanne seg videre til førskolelærer. Det anføres at hun som følge av saken har blitt forsinket i utdannelsen. Forsinkelsen er blitt anslått til to og et halvt år. Hun har i mellomtiden arbeidet som barnehageassistent, men planlegger å gjenoppta utdannelsen.

Det fremtidige økonomiske tapet vil være avhengig av om søker fullfører utdannelsen som førskolelærer. Søker har pr. i dag ikke påbegynt denne utdannelsen, og om hun vil bli påført et økonomisk tap i fremtiden, fremstår derfor som uklart. Nemnda finner derfor ikke det fremtidige tapet tilstrekkelig sannsynliggjort og finner ikke på det nåværende tidspunkt grunnlag for å tilkjenne erstatning for dette.

Klagen har etter dette delvis ført frem.

Vedtak:

Søkeren tilkjennes kr 150.000 i erstatning fra staten.